

OPERATIIVINEN SOPIMUS 2018

Vapaa-aikatoimiala

Palvelualue: Kirjastopalvelut

Sopimuksen tarkoitus:

Operatiivinen sopimus täydentää toimialan strategista sopimusta. Tässä sopimuksessa määritellään kaupungin strategiasta, strategisten ohjelmien linjauksista sekä kulttuurilautakunnan painopisteistä johdetut kirjastopalveluja sitovat tavoitteet.

1 Lähtökohdat

1.1 Lyhyt kuvaus toiminnasta

Kirjastopalvelut huolehtii tieto- ja kulttuurisisältöjen tarjoamisesta sekä niihin liittyvistä hakuvälineistä ja opastuspalveluista, ylläpitää kirjastoja sekä tarjoaa edellytyksiä asukkaiden oman tiedon ja kulttuurin tuottamiseen ja kansalaistoimintaan. Kirjastopalvelut johtaa Vaski -kirjastojen yhteistä palvelujärjestelmää ja toimii Satakunnan ja Varsinais-Suomen alueellisena kehittämiskirjastona opetus- ja kulttuuriministeriön määräämällä tavalla.

Kirjaston prosessit ja tulosityksiköt

Kirjasto on tiedon, kulttuurin ja oppimisen edistäjä sekä kansalaisyhteiskunnan vahvistaja

1.2 Toimintaympäristön muutostekijät

1. KIRJASTOASETUS: Kirjaston kannalta on tärkeä uuden asetuksen voimaantulo 1.1.2018. Alustavan ehdotuksen mukaan Turusta tulee Satakunnan ja Varsinais-Suomen alueellinen kehittämiskirjasto.
2. UUDEN KIRJASTOLAIN JÄLKIVAIKUTUKSET: Kirjaston tehtävien yhteiskunnallisen roolin vahvistuminen – vaikuttavuuden arviointi; varausmaksun poistumisen vaikutus kirjaston talouteen sekä asiakkaiden lainauskäyttämiseen.
3. SYVÄLAHDEN VAIKUTUKSET: Syvälahden koulun käyttöönotto vuonna 2018 aiheuttanee kirjastolle noin 25 000 euron vuokramenojen lisäystä ja v. 2019 jopa 50 000 euro lisäystä.
4. KIRJASTOAUTOJEN TOMITILAT: Ratikkahallien mahdollinen myynti vaikuttaa kirjastoautojen toimitiloihin.

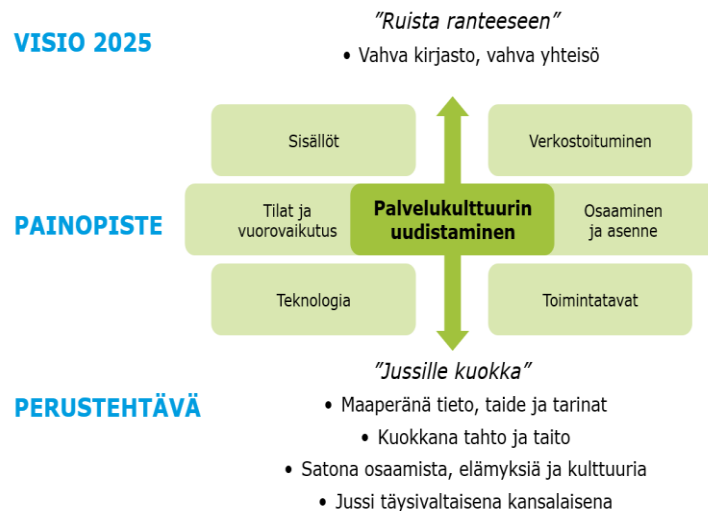
1.3 Toiminnan kehittämissuunnitelma ja strategiset painopisteet

Turun kaupunginkirjasto on tiedon, kulttuurin ja oppimisen edistäjä sekä kansalaisyhteiskunnan vahvistaja. Kirjasto panostaa entistä vahvemmin opastamaan kansalaisia tietoyhteiskunnan perustaitoihin ja lisää palvelujen saavuttavuutta tarjoamalla digitaalisia ajasta ja paikasta riippumattomia palveluja. Kirjasto tarjoaa asukkaille ja alueelle soveltuvia tiloja omatoimiseen käyttöön.

Kirjaston tavoitteena on uudistaa palvelukulttuuriaan siten, että palvelut edistävät kansalaisten oppimishalua, henkistä hyvinvointia ja arjen taitoja myös ensi vuosikymmenellä, jolloin eletään yhteiskunnassa, jossa vuorovaikutus ja asiointi ovat merkittävältä osin siirtyneet digitaalisten palvelujen piiriin. Tämä muutos edellyttää kirjastoyhteisöltä osaamisen, tiimityön ja palveluasenteen rohkeaa kehittämistä. Muuttuvassa maailmassa, jossa auktorisoidun tiedon suhteellinen merkitys vähenee ja kansalaiset luottavat yhä enemmän tarinalliseen tietoon, kirjasto ei voi enää turvautua perinteiseen tiedonvälitystehtäväänsä.

Kirjaston on tarjottava kansalaisille mielenkiintoisia asiointiympäristöjä ja käyttökelpoisia työvälineitä, joilla kansalaiset itse ja omatoimisesti pystyvät louhimaan, arvioimaan ja jalostamaan tarvitsemaansa tietoa. Sosiaalisten medioiden hallitsemassa maailmassa tiedon tuotanto ja käyttö on vahvasti yhteisöllinen ilmiö ja elää hetkessä ja paikassa. Jotta kirjastot pystyvät ensi vuosikymmenelläkin tavoittamaan käyttäjiään, niiden on luotava voimakkaita asiakaskokemuksia. Tuolloin ei riitä, että kokoelmat ovat saavutettavia, vaan aineistojen sisällöt on mobilisoitava vahvoiksi elämys- ja osaamiskokonaisuuksiksi, jotka täsmäävät eri käyttäjäryhmien kulloiseenkin kiinnostus- ja tarveprofiiliin kanssa.

Tämän kaltainen sisältöjen tuotteistaminen on vain rajallisesti mahdollista fyysisessä maailmassa, mutta digitaalisissa ympäristöissä se mahdollistaa erittäin asiakaslähtöisen toimintatavan. Uudistuneen palvelukulttuurin myötä kirjasto keskittyy edistämään aktiivisten ja valistuneiden yhteisöjen muodostumista, joissa yksilöt jakavat keskenään tietoa, ideoita ja kokemuksia. Kirjaston rooli on tässä skenaariossa toimia mahdollistajana, aktivoijana ja tiedon jäsentäjänä. Vuonna 2025 vahva, yhteisöllisyyttä edistävä kirjasto vahvistaa olemassaolollaan ja toiminnallaan demokraattisen kansalaisyhteiskunnan selkärankaa.

Kirjastopalvelujen strategiset painopisteet vuodelle 2018 ovat

- Edistää kansalaisten tietoyhteiskuntataitoja (Kapan käyttöönoton edellyttämät toimenpiteet)
- Kehittää tilojen ja palvelujen esteettömyyttä ja saavutettavuutta (uuden palvelukonseptin kirjastoauto)
- Lisää sosiaalista yhdenvertaisuutta ja hyvinvointia (strategia maakunnallisen palveluosaamisen kehittämiseksi)
- Luo uusia toimintamalleja erityisryhmien tarpeiden hoitamiseen (monitoimitalojen yhteistoiminnan kehittäminen)

2 Taloudelliset tavoitteet

2.1 Määrärahat

1.000 €	TOT 2016	TAM 2017	TA 2018	TOT 1. – 6.2018	TOT ENNUSTE 31.12.
Tulot	850	671	753	346	757
Menot	11 792	11 490	11 658	5900	11 538
Netto	10 942	10 819	10 905	5 555	10 781
Muutos-%	%	%	%		

3 Resurssien käyttö

3.1 Työvoiman käyttö

	TOT 2016	TAM 2017	TA 2018	TOT 1. – 6.2018	TOT ENNUSTE 31.12.
Htv	151,6	152,5	152,5	144	150
Palkat ja palkkiot	4 868 473	4 820 745	4 857 194	2.495.063	4 788
Sijaistus %	38,2	47,3 %	42,0 %	42,2 %	46 %
Sairaspoissaolo	4,0	3,6 %	3,6 %	2,1 %	4,0 %

3.2 Tilojen ja alueiden käyttö

Käytössä olevat tilat ja alueet	TOT 2016	TAM 2017	TAE 2018	TOT 1. – 6.2018	TOT ENNUSTE 31.12.
Tilat yhteensä (m ²)			13 289	13 289	13 081
Sisäisen vuokran perusteena olevat tilat (m ²)	13 017	13 017	13 289	13 289	13 081
Muut tilat (m)	-	-	-	-	-
Alueet yhteensä (ha)	-	-	-	-	-
Sisäinen vuokra yhteensä(€)	2 907 439	2 910 910	2 953 942	1 475 862	2 939 688

Lisätietoja: TAE 2018 luvut perustuvat 6.7.2017 tietoihin vuoden 2018 tila- ja vuokramääristä.

4 Toiminnalliset tavoitteet

Projekti	Vaihe	Alku	Loppu	Yleinen tilannekuva	Tilanneyhteenveto	Hyötytavoite
Uuden palvelukonseptin kirjastoauton hankinta	V4 Projektin toteutus (Toteutusvaihe)	21.11.2016	31.12.2018		Auton hankinta on kilpailutettu ja sen toteuttaja valittu. Auto valmistuu vuoden 2019 puolella.	Kirjastoauto toiminnan saavutettavuuden, esteettömyyden ja ekologisuuden parantuminen
Kapan käyttöönoton edellyttämät toimenpiteet	V4 Projektin toteutus (Toteutusvaihe)	12.4.2017	31.12.2018		Kirjastojen henkilökunnan digitaalisiin liittyvä kysely meneillään. Lisäksi on kartoitettu mahdollisuudet toteuttaa digitukea kirjastotiloissa.	Kansalaisten verkkopalvelujen tuntemus ja käyttötaidot kohenevat. Digikuilu madaltuu.
Koha - kirjastojärjestelmän uudistaminen	V2 Toteuttamiskelpoisuuden arviointi (Valmisteluvaihe)	31.12.2018	31.12.2021		Projekti on jatkoa vuonna 2017 toteutetulle Koha käyttöönoton valmistelu -projektille. Käyttöönoton valmistelu projekti päättyi 29.6.2018 ja projektiin tulokset käsitellään Vaski-johtoryhmässä marraskuussa 2018.	Järjestelmän kehittäminen on kirjastojen omilla käsillä eikä ole riippuvainen järjestelmätoimittajan kehittämisajankalusta. Järjestelmän ylläpitokustannukset pienenevät. Yhteydet muihin järjestelmiin hoituvat entistä paremmin ja kehittäminen helpottuu.
Kellutuksen vaikutusten ja hyötyjen seuranta	V4 Projektin toteutus (Toteutusvaihe)	24.5.2018	31.12.2018		Määritelty kellutuksen seurannan kriteerit, luotu menetelmät muutosten seurantaan ja nimetty seurannasta vastuulliset. Osasta kriteereistä seuranta on käynnistetty ja tuloksia on analysoitu.	Kellutuksen käyttöönotolla tavoitellaan näitä hyötyjä: Aineistot vähemmän aikaa kuljetuksessa, enemmän asiakkaiden saatavilla. Aineiston käyttöaste lisääntyy, varausjonot lyhenevät. Kuljetukset vähenevät, mikä vähentää ympäristön kuormitusta. Henkilökunnan työpanosta siirtyy logistisista tehtävistä sisältöjen avaamiseen. Uuden aineiston käsittelyprosessin tehostuminen. Vuoden 2018 aikana luodaan sekä välineitä näiden tavoitteiden toteutumisen seurannalle että seurataan tavoitteiden toteutumista.
Monitoimitalojen yhteistoiminnan kehittäminen	V4 Projektin toteutus (Toteutusvaihe)	2.1.2017	2.9.2019		Syvälahden monitoimitalon kaikki työntekijät on nimetty. Keväällä 2018 on tehty paljon töitä yhdessä ja yhteistyön kehittäminen jatkuu toiminnan käynnistyttyä elokuussa 2018. Yhteisiä toimintamalleja haetaan aktiivisesti myös muiden monitoimitalojen näkökulmasta.	Monitoimitalossa palvelu sujuu saumattomasti ja asiakaslähtöisesti. Eri toimijoiden ammatillista osaamista voidaan jakaa. Projektin tavoitteena on tuottaa alueen asukkaille entistä saavutettavampia palveluita hyödyntämällä tilojen joustavaa yhteiskäyttöä ja kirjasto- ja nuorisopalvelujen välistä yhteistyötä.
Vahvuudet näkyviksi – maakunnan kirjastojen osaamiskartoitus	V6 Hyötyjen jälkiarviointi (Seurantavaihe)	16.10.2017	31.12.2018		Projekti käynnistyi lokakuussa 2017, ja siinä työstettiin Varsinais-Suomen kirjastojen osaamiskartoitusta. Varsinais-Suomen kirjastojen henkilökunnan osaamista kartoittava kysely lähetettiin 348 kirjaston työntekijälle vastattavaksi. Vastausprosentti oli 81,6. Vastaukset on analysoitu ja niitä on esitelty Vaski-johtoryhmälle ja kirjaston johtoryhmälle. Kyselyn tulokset hyödynnetään koulutus suunnitelman laadinnassa.	Hyötyjä arvioidaan osaamiskapeikkojen sekä ylitresssionnin näkökulmasta koko ajan. Työ ei lopu projektiin, vaan seuranta on jatkossa osa normaalia toimintaa. Projektin tuloksena on mahdollisuus reagoida osaamisvajeeseen järjestämällä tarvittavaa täydennyskoulutusta ja kohdentamalla henkilöresursseja tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti.

5 Henkilöstön hyvinvointi ja työelämän laatu

5.1 Kaupungin yhteiset tavoitteet (sisältyvät Strategiseen sopimukseen)

5.2 Palvelualueittain seurattavat tavoitteet

Kunta 10- mittarit, tulokset joka toinen vuosi	Toteutuminen 2014	Toteutuminen 2016	Palvelualueen tavoite TAE 2019	TOT 1. – 6.2018	TOT ENNUSTE 31.12.
Väkivalta asiakkailta	14,3	14,8	10,0		
Työyhteisötaidot: auttaminen ja huomaavaisuus	3,48	3,47	4,0		

6 Tunnusluvut

6.1 Tavoitteelliset tunnusluvut

Tunnusluku	Tyyppi	TOT 2016	TAM 2017	Arvio 2017 toteutuksesta	TA 2018	TOT 1. – 6.2018	TOT ENNUSTE 31.12.
Alle 15-vuotiaitten osuus %	K/T	12,9					
65-vuotta täyttäneiden osuus %	K/T	20,3					
Vaski-verkkokirjaston käynnit	V	1 568 692		1 600 000	1 700 000	0,5 milj.	1,0 milj.
Käynnit	V	1 973 181		2 000 000	2 000 000	949 024	1 900 000
Lainat	V	3 065 130		3 000 000	3 000 000	1 598 222	3 100 000
Aineistohankinnat	L/V	53 385		56 000	56 000	27 528	56 000
Käyttäjäkoulutus	L/V	913		900	900	432	900
Käyttäjäkoulutus	L/V	13 498		12 000	12 000	5 081	12 000

Tapahtumat	L/V	1 298		1 100	1 100	795	1 100
Tapahtumien osanottajat	L/V	33 626		25 000	25 000	26 033	37 000
Kirjastot ja kirjastoautot	S/P	15		15	15	v	v
Neliötä / 1000 asukas	S/P	70,5		69,7			
Aukiolotunnit / viikko (sisältää omatoimiaukiolotunnit)	S/P	892		890	890	v	v
Nettomenot €/ asukas	T/T	58,86		58,20			
Nettomenot €/ käynti	T/T	5,55		5,41	5,45	v	v
Asiakaspalvelukyselyn KA - yleis	L/V	4,44					
Asiakaspalvelun KA - pääkirjasto	L/V	4,46					

Tunnusluvun tyyppi:

V= Volyymi

K/T= Kysyntä/tarve

L/V=Laatu/vaikuttavuus

S/P=Saataavuus/peittävyys

T/T=Tuottavuus/taloudellisuus